

Politický pohľad Litvy na zlepšenie trvalej udržateľnosti pôdy

Praktické výsledky EJP SOIL budú osnovou pre politikov pri tvorbe smerníc pre budúci ekonomický rozvoj a tvorbu legislatívnych procesov. Je najvyššou prioritou vedieť aké pôdne zdroje sú k dispozícii a akú produktivitu pôdy môžeme očakávať.

Dr. Virginijus Feiza (LAMMC) a Line Carlenius Berggreen.

Skúmanie pôdneho profilu ílovitej formy Endokalcary-endohypogleyický kambizol. Tento pôdny typ sa nachádza v severnej časti Litvy. Pôda je pôvodná produktívna, ťažko textúrovaná, s neutrálnym pH, a zároveň ťažko zvládnuteľná. Včasnosť spracovania pôdy je rozhodujúcim faktorom pre získanie dobrého založenia plodiny. Fotografia prof. Jonas Volungevičius (LAMMC).

My, ktorí žijeme v prítomnosti, stavíme na základoch z minulosti a snažíme sa predvídať budúcnosť. Aktivity v poľnohospodárstve sa riadia rovnakými schémami: spoliehajú sa na minulé a súčasné zdroje – pôdu, krajinu a klímu, zatiaľ čo budúcnosť poľnohospodárstva je ako cesta v rekonštrukcii.

Súčasný výzvy pôd v Litve

V Litve je typologicky 12 pôdnych skupín, mimo 24 nachádzajúcich sa v krajinách EU. Väčšina z nich, dominujúcich v krajine, je morénového pôvodu, ľadovcovo vytvorených pred cca. 10-12 tisíc rokmi. V niektorých nížinných oblastiach sa nachádzajú pôdy ľadovcového jazerného pôvodu ako napr. organické (rašelinové) pôdy. Bohužiaľ obsah humusu vo vrchnej vrstve (0-20 cm) minerálnych pôd zriedka prevyšuje 3-4%. Všeobecne dosahuje okolo 1% alebo dokonca menej. Nízky obsah organického materiálu v pôde je stále jedným z najaktuálnejších problémov, s ktorým sa treba vysporiadať za účelom zlepšenia produktivity poľnohospodárskych pôd. V Litve nie je veľa fariem so zmiešaným farmárstvom zahŕňajúcim chov hospodárskych zvierat aj rastlinnú výrobu. Ďalšou výzvou Litvy je jej vlnitá krajina prevažujúca vo východnej aj západnej časti krajiny.

Pravidlom je, že minerálne pôdy v kopcovitom kraji majú prirodzene kyslé pH (3.5-5.0) a musia byť pravidelne zavápnované, aby zostali vhodným prostredím pre pestovanie niektorých poľnohospodárskych plodín (napr. pšenica zimná, bylenné trvalkové strukoviny). V budúcnosti môžu byť rozšírené adaptačné činnosti pre kultiváciu kyslomilých plodín.

Navýše, treťou črtou litovských pôd je nízky stav dostupných makroživín v rastlinách. Takéto pôdy majú často chudobnú a nestabilnú pôdnu štruktúru. Sú citlivé na hutnosť, ktorá bráni rastu rastlín, zvyšuje riziko zamokrenia v prípade nadbytku zrážok, alebo sa počas nedostatku dažďovej vody korene rastlín nemôžu dostať k povrchovej vode kvôli pevnej vrchnej vrstve pôdy.

Ministerstvo poľnohospodárstva vydalo v r. 2018 knihu pod názvom “Biela kniha pre poľnohospodárstvo a vidiecky rozvoj”. Táto publikácia predkladá dlhodobé politické opatrenia pre vidiecky a poľnohospodársky rozvoj až do roku 2030. V knihe sú popísané problémy vo vzťahu k manažmentu pôdy a prezentované opatrenia na zlepšenie trvalej udržateľnosti pôdy. Očakáva sa, že opatrenia v tejto publikácii budú mať významný vplyv na trvalo udržateľný pôdny manažment v Litovskej republike. Osobitná pozornosť sa venuje zlepšeniu efektívnosti využitia živín a redukovaniu potreby chemických prostriedkov na ochranu rastlín.

Pôdy Litvy: súčasnosť a budúcnosť

Na jeseň 2019 LAMMC organizovala vedecko-praktickú diskusiu “Stav litovských pôd: súčasnosť a budúcnosť”. Partner EJP SOIL Dr. Virginijus Feiza (LAMMC) informoval o súčasnom stave pôd v Litovskej republike, ktorý je hlavnou témou záujmu farmárov, úradníkov a masmédií. Vedci, politici a predstavitelia agrobiznisu diskutovali o súčasnom stave multifunkcionality poľnohospodárskych pôd v Litovskej republike a tiež o perspektívach pôdnych služieb do budúcnosti.

Účastníci boli oboznámení s novelou Kódexu pre Správne poľnohospodárske postupy ([link to Code in Lithuanian](#)). Kódex zahŕňa odporúčania a rady ako manažovať poľnohospodárske pôdy, využívať vodné zdroje a vzduch za účelom znižovania negatívnych dopadov na klímu a ako sa prispôbiť zmenám prostredia. Kódex tiež obsahuje zoznam národných právnych zákonov a aktuálne platné legislatívne zákony EU v oblasti poľnohospodárskych činností.

Účastníci diskusie sa počas podujatia zhodli, že manažment poľnohospodárskych pôd sa musí hodnotiť podľa jeho šetrnosti k životnému prostrediu, agronomickej prijateľnosti a hospodárskej životaschopnosti.

Participants of the discussion: (from left to right): dr. Jonas Volungevičius, LAMMC senior scientist, associate professor of Vilnius University; prof. Gediminas Staugaitis, director of LAMMC Chemical Research Laboratory, academician of LAS; dr. Virginijus Feiza, head of Department of Soil and Crop Management, LAMMC Institute of Agriculture; Mr. Petras Puskunigis, president of the Association of Lithuanian Agricultural Companies; Mr. Aušrys Macijauskas, chairman of the Lithuanian Grain Growers' Association; Ms. Dovilė Karlonienė, chief specialist (Nature Protection and Forest Policy Group) the Ministry of Environment of the Republic of Lithuania; Mr. Saulius Jasius, senior advisor of Sustainable Agricultural Production Policy Group, the Ministry of Agriculture of the Republic of Lithuania.

Prepojenie výskumu a praxe v poľnohospodárskom sektore

Podľa pána Sauliusa Jasiusa, senior poradcu politickej skupiny ‘Trvalo udržateľnej poľnohospodárskej výroby’ Ministerstva poľnohospodárstva Litovskej republiky, výraznou črtou programu EJP SOIL je, že prepája v poľnohospodárskom sektore výskum s praxou.

“V prvom rade je veľmi dôležité, aby Ministerstvo poľnohospodárstva Litovskej republiky videlo praktické výsledky EJP Soil aktivít.” Pán Saulius Jasius pokračuje, “Praktické výsledky budú podkladom pre politikov na vytvorenie smerníc pre budúci hospodársky rozvoj krajiny a pre tvorbu legislatívnych procesov.”

Každý účastník súhlasil, že vedomosť o tom, aké sú dostupné pôdne zdroje v európskom poľnohospodárstve a aký potenciál pôdnej produktivity možno očakávať pre obživu rastúcej svetovej populácie, má najvyššiu dôležitosť.

Z politického a praktického hľadiska, je dôležité mať vedomosť o tom aké zmeny sa objavujú v pôdach za rôznych klimatických podmienok. Vyhodnotenie výsledkov dlhodobých pôdnych experimentov odhalí zmeny v základných vlastnostiach pôd a možnosti redukcie emisií CO₂ z manažovaných pôd.

V budúcnosti bude nevyhnutné pre poľnohospodársku politiku, aby presne vykazovala pôdne emisie a jej potenciál absorbovať CO₂ za lokálnych podmienok.

“Očakávame, že program EJP SOIL bude generovať nielen aritmeticky kalkulované, ale tiež dáta získané priamo na mieste, týkajúce sa GHG emisií na štátnej úrovni,” povedal pán Saulius Jasius.

Na záver sa pán Jasius vyjadril, že sa ako člen Ministerstva poľnohospodárstva Litovskej republiky teší na získavanie nových vedomostí a skúseností počas EJP SOIL workshopov, aktivít na poli a konferencií.

“Čím širší bude rozsah identifikovaných problémov týkajúcich sa pôdy, tým hodnotnejšie praktické odporúčania môžu partneri očakávať.” zhrnul pán Saulius, “program EJP SOIL je ambiciózný a ja želim všetkým organizátorom úspech v dosiahnutí cieľov.”

White Book for Agriculture and Rural Development: Expected measures:

- *No less than half of the farmers would implement crop rotations on at least 75 % of their arable land area;*
- *About 20 % of production grown on farms and processed in food industry would be organic;*
- *Sustainable farming, including wider implementation of reduced and no-tillage, will be expanded.*
- *Information on implementation of innovations on farm level and data of research results published by national and foreign scientists will be disseminated. Cooperation between scientists and agricultural advisers will be enhanced.*
- *Ensure sustainable management of organic soils including restoration of primary moisture level and reduction of cultivation. A “two direction” soil reclamation system will be implemented with the aim of controlling drainage water movement in at least 1/3 of the drainable land.*